

ОХОРОНА ПРАЦІ

5/2021 (323)

Засновано в 1994 році

A woman wearing a blue surgical cap and a blue surgical mask is holding a large white rose. The background is a textured blue and yellow. The text 'ПАМ'ЯТАЙ ПРО СПЕЦОДЯГ!' is written in white on the right side of the image.

**ПАМ'ЯТАЙ
ПРО СПЕЦОДЯГ!**

**У БЕЗПЕЦІ
НЕМАЄ
ДРІБНИЦЬ**

Про атестацію робочих
місць докладно с. 20

Декларація відповідності
без помилок с. 32

Професійне вигорання
медиків с. 44

ДІАЛОГИ роботодавців з університетами

Олена Шарватова **Богдан Цимбал**

Кафедра охорони праці та техногенно-екологічної безпеки Національного університету цивільного захисту України

З чого мають складатися освітні програми з охорони праці? З'ясуємо позицію потенційних роботодавців та відповідної професійної спільноти.

Стейкхолдери

(від англ. *stakeholders*) – фізичні та юридичні особи, що мають інтерес до діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність.

Освітні програми визначають:

- ☑ систему освітніх компонентів у межах спеціальності,
- ☑ перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення,
- ☑ очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

На етапі формулювання цілей та програмних результатів навчання за певною освітньою програмою потрібно вивчити ринок праці, регіональні особливості підготовки майбутніх фахівців, залучити до обговорення змісту і складників освітньої програми стейкхолдерів та врахувати їхні позиції і потреби.

До стейкхолдерів належать:

- ☑ держава, яка здійснює нормативно-правове регулювання діяльності закладів вищої освіти (ЗВО) та основне замовлення на підготовку фахівців вищої освіти через розподіл державного замовлення на підготовку кадрів;
- ☑ регіональні органи державної влади та органи місцевого самоврядування;
- ☑ роботодавці (великі промислові підприємства; малі та середні підприємства; установи соціальної сфери), які зацікавлені у компетентних фахівцях;
- ☑ школярі, абітурієнти та їхні батьки, які перебувають на етапі вибору ЗВО;
- ☑ освітні установи різних типів та видів, які розташовані в регіоні дислокації ЗВО;
- ☑ різні громадські організації та об'єднання, що безпосередньо не пов'язані із системою освіти (політичні

партії, етнічні та інші соціальні групи, творчі спілки, наукові установи тощо), проте зацікавлені у соціальному партнерстві;

- ☑ випускники ЗВО;
- ☑ різні категорії осіб, що здобувають освіту (здобувачі вищої освіти (бакалаврат, магістратура), вільні слухачі, аспіранти та докторанти) та їхні батьки;

☑ науково-педагогічні працівники, навчально-допоміжний і адміністративно-управлінський персонал.

Залежно від специфіки конкретної програми коло стейкхолдерів може різнитися. Загалом, для того **щоб ЗВО забезпечив якість освітньої діяльності та якість вищої освіти, важливо з'ясувати позицію потенційних роботодавців або відповідної професійної спільноти.**

Онлайн-обговорення освітніх програм з охорони праці

Академічна спільнота Національного університету цивільного захисту України ініціювала обговорення із зовнішніми стейкхолдерами освітньо-професійних програм «Охорона праці» рівнів бакалаврату та магістрату **галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 263 «Цивільна безпека».**

Змістовно було обговорено такі питання:

- ☑ якою має бути освітня програма «Охорона праці»;
- ☑ чи збігаються запити роботодавців з можливостями вищої освіти;
- ☑ які компетентності й особистісні якості потрібні фахівцеві з питань охорони праці;

Мал. Ю. Судака

☑ чому спеціальність «Цивільна безпека» не у пріоритеті в молоді, тоді як підприємства не можуть знайти обізнаних фахівців навіть на високі зарплати;

☑ чому професія фахівця з питань безпеки праці така шанована у світі, але не в Україні;

☑ точки дотику структур, зацікавлених у компетентних спеціалістах, і ЗВО;

☑ яке майбутнє безпеки праці можна вибудувати разом.

Спікерами та учасниками заходу стали представники Європейського співтовариства з охорони праці (ESOSH) **Ольга Богданова**, **Дмитро Григоренко**, **Олег Токар**, **Наталія Володченкова**; представники підприємств; науково-педагогічна спільнота України, що здійснює підготовку фахівців з питань охорони праці.

Гаранти освітніх програм «Охорона праці» – автори цієї статті – презентували *характеристики та програмні результати, визначені для бакалаврату на підставі стандарту вищої освіти України за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 263 «Цивільна безпека» (наказ МОН України від 29.10.2018 № 1170)*; для магістратури – на основі стандарту вищої освіти України за другим (магістерським) рівнем вищої освіти в цій же галузі знань (наказ МОН України від 22.10.2020 № 1291).

Під час обговорення було заважено, що:

☑ інтегральна компетентність освітньо-професійної програми «Охорона праці» бакалавра **визначається як здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов**, під час практичної діяльності або у процесі навчання. Передбачає застосування теорій і методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій і надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування;

☑ інтегральна компетентність, яку передбачає профіль **підготовки магістра, визначається як здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері цивільної безпеки.**

Учасники діалогу висловили деякі думки щодо *проектів пропонуванних освітніх програм «Охорона праці».*

Зокрема, за словами **Орландо Мачадо Торреса**, директора з охорони праці, промбезпеки та екології ПівнГЗК компанії «Метінвест», вони стосуються:

– подальшого глибокого вивчення фундаментальних для сфери охорони праці дисциплін, зокрема фізики, хімії, анатомії людини;

– акцентів на світових векторах функціонування сфери безпеки праці, а саме поглибленого у майбутніх фахівців з охорони праці ризикоорієнтованого мислення, здатності оцінювати небезпеки з позицій ризикоорієнтованого підходу;

– поглиблення навчального матеріалу щодо обізнаності з питань інжинірингу – способів і методів, які підприємство використовує для проєктування власної діяльності, що пов'язане з підготовкою, забезпеченням нормального виробничого процесу та реалізації продукції.

На думку **Ольги Богданової**, голови правління ESOSH, освітні програми «Охорона праці» вимагають *акцентування на питаннях управління персоналом та психології безпеки праці*, що розкриває особливості безпечної поведінки людини, а також *обізнаності майбутніх фахівців щодо системи мотивації працівників.*

Зі слів **Олега Токаря**, директора з розвитку ESOSH, потрібно формувати у здобувачів вищої освіти *системне мислення, яке сприятиме пошуку неординарних творчих рішень у майбутній професійній діяльності, розвитку інноваційного лідерства та ефективних стратегій професійної діяльності, а також глибоке розуміння алгоритмів і механізмів здійснення незалежного аудиту з охорони праці.*

Водночас, як стверджує **Дмитро Григоренко**, генеральний директор ESOSH, дуже важливо зміцнювати практикоорієнтований підхід в організації навчального процесу. Здобувачі вищої освіти під час роботи з навчальною інформацією зможуть опанувати *поглиблені конкретизовані види дій як досвід.* Це дасть змогу у процесі професійної підготовки *моделювати предметний зміст фахової діяльності та забезпечувати умови трансформації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти у професійну діяльність фахівця, можливість виявити і реалізувати свій інтерес до пізнання, зробити його усвідомленою потребою в саморозвитку, власній професійній та соціальній адаптації.*

Отже, **можливість комунікації та отримання зворотного зв'язку** від зовнішніх стейкхолдерів є вельми значущою у справі подальшого вдосконалення потрібних компетентностей і програмних результатів навчання майбутніх фахівців з охорони праці.